

ZRÍNYI MIKLÓS
NEMZETVÉDELMI EGYETEM

Forgácsné Göttler Viktória

**A FRANCIA KATONAI SZAKNYELV-OKTATÁS
TAPASZTALATAI ÉS KORSZERŰSÍTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI**

DOKTORI (PHD) ÉRTEKEZÉS
SZERZŐI ISMERTETŐ

Témavezető: Dr. Kádas Gáza

- 2004 -

1. A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A Magyar Honvédségben folyó nyelvoktatás kérdését szűkítve, doktori értekezésem témájaként a francia katonai szaknyelvoktatást választottam. 1995-óta tanítok francia nyelvet a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen (ZMNE). Frissen diplomázott tanárként általános francia nyelvtudás birtokában kezdtem el a munkát az akkor alapított Békepartnerségi Katonai Nyelvképzési Központban (BKNYK). Miután elsajátítottam a francia katonai szaknyelvet, jegyzeteket, szöveg- és gyakorlatgyűjteményeket írtam, melyeket jelenleg is használunk a francia csoportban. Nyelvtanári munkám során megismertem a katonai szaknyelvi képzés sajátosságait, a felnőttoktatás speciális igényeit, a francia csoportban folyó nyelvoktatás aktuális problémáit, nehézségeit.

Jelenleg a Magyar Honvédség nyelvstratégiájában az angol nyelv mellett elenyésző szerep jut a francia és a német nyelveknek. A BKNYK-ban a francia csoportok hallgatói létszáma általában 10 fő alatt van és szinte minden esetben heterogén összetételűek, ami a hallgatók nyelvtudását, beosztását, szakterületüket, korukat és anyanyelvüket illeti. Ezáltal az eredményes nyelvtanulás és nyelvtanítás gyakran csak párhuzamos óratarással és új pedagógiai módszerek, egyéni tanulást támogató tananyagok alkalmazásával biztosítható. Egyetemünkön a katonai szaknyelvoktatásban a multimédiából adódó lehetőségeket nem, vagy csak ad-hock jelleggel használják a nyelvtanárok, a számítógéppel támogatott nyelvoktatás nem épült be a mindennapi gyakorlatba. Ennek egyik oka, hogy hiányoznak az ilyen jellegű oktatási anyagok. Az új utak, tananyagok, módszerek keresésének egy másik oka, hogy az oktatásban - így a szaknyelv-oktatásban is - eltolódnak a hangsúlyok a hagyományos iskolai oktatásról az élethosszig tartó tanulás és a távoktatás felé. A médiapedagógia eszközeinek és módszereinek tudatos alkalmazása hozzájárulhat a jövő katonatisztjének naprakész idegennyelvi és szaknyelvi tudásának biztosításához.

A BKNYK-ban a francia nyelvtanfolyamon részt vevő magyar és külföldi hallgatók a francia katonai nyelvvizsgarendszer, a Certificat Militaire de Langue Française (CMLF) szerint vizsgázhatnak, míg az angol és német csoportok hallgatói a NATO STANAG 6001-es nyelvi szabvány szerint. A két vizsgarendszer ismertsége, elismertsége hazánkban nem egyforma. Bár mindkettő hivatalos katonai nyelvvizsgarendszer és egymásnak kölcsönösen megfeleltethetőek, követelményrendszerükben, lebonyolításukban, a nyelvi szintek meghatározásában számos ponton eltérést mutatnak.

2. KUTATÁSI CÉLOK

Tudományos kutatásaim arra irányulnak, hogy összegezzem a francia katonai szaknyelvoktatás tapasztalatait és vizsgáljam, hogyan lehet a BKNYK-ban és ezzel

egyidejűleg a ZMNE-n folyó francia katonai szaknyelvoktatás színvonalát és hatékonyságát emelni.

A fenti célkitűzések elérése érdekében az alábbi kérdéseket és problémákat vizsgáltam:

1. Milyen szerepet játszik a XXI. századi hadviselésben a nyelvi kompatibilitás a NATO tagországok közötti interoperabilitás megvalósulásában?
2. Milyen fontosak a kommunikációs, az informatikai, az idegen nyelvi és a szaknyelvi ismeretek a jövő katonatisztjével szemben támasztott követelmények között?
3. Milyen új módszerekkel, eszközökkel és milyen típusú tananyagokkal lehet a ZMNE-n folyó nyelvtanulás-nyelvtanítás hatékonyságát növelni, amelyek egyben hozzájárulhatnak a francia katonai szaknyelvi vizsga (CMLF) sikeres letételéhez?
4. Hogyan tud alkalmazkodni a magyar katonai felsőoktatásban folyó idegennyelvi, szaknyelvi képzés- és továbbképzés rendszere az információs társadalomban való érvényesüléshez szükséges „élethosszig tartó tanulás” követelményéhez?
5. Hogyan illeszthető a számítógéppel segített nyelvoktatás, a multimédiás nyelvoktató programok használata és a távoktatás módszere a jelenlegi idegen nyelvi képzés és továbbképzés rendszerébe?
6. Milyennek kell lennie egy (lehetőségek szerint) "minden szempontból" megfelelő katonai szaknyelvoktatást támogató nyelvprogramnak, mely a tanfolyami képzésben (kis csoportos tanórák alatt), az egyéni (és otthoni) tanulásban, a tanfolyam elvégzése után (szinten tartáshoz) és távoktatáshoz is eredményesen használható?

3. A TÉMA AKTUALITÁSA

Doktori értekezésem témájának aktualitása az alábbiakban foglalható össze:

1. Magyarország 1999 óta NATO tag, 2004. május elsejétől pedig az Európai Unió tagja. Az Euro-atlanti integráció, valamint az Európai Unióhoz való csatlakozás együttesen alkotja hazánk biztonságának, stabilitásának, gazdasági és társadalmi fejlődésének legfontosabb nemzetközi keretét. A jövőben a NATO-n és az Európai Unión belül, egy szövetség tagjaként kell ütőképes védelmi erőt fenntartani, eszerint kell a magyar haderő reformját, a hadsereg korszerűsítését elvégezni. A NATO-ba olyan hadsereggel léptünk be, amely már hosszabb ideje átalakulóban van. A reform 1995-ben kezdődött, amely akkor elsősorban a mennyiségi változásokat célozta meg. Az átalakítás egyik fontos célja volt a Magyar Honvédség előkészítése a szövetségbe lépésre. A haderőreformnak a klasszikus katonai feladatrendszer (védelem, visszatartás, elrettentés) mellett figyelembe kellett vennie a béketámogató műveletek (konfliktus megelőzés, béketámogatás, kutató-mentő tevékenység, humanitárius segítségnyújtás stb.) új követelményeit is. Azok a nemzetközi követelmények, amelyeket az ENSZ Alapokmánya, valamint a Washingtoni Szerződés 4. és 5. cikkelye említ, a Magyar Honvédség számára is új feladatokat jelentenek. Az ország védelme mellett készen kell állnunk a nemzetközi feladatokban való részvételre, legyen az a Partnerség a Békéért program része, illetve ENSZ, NATO esetleg EU felkérés.

Ugyanakkor a Magyar Honvédségnek hozzá kell járulnia a NATO-tagországok közös védelméhez is. Olyan modern fegyveres erőt kell létrehozunk, amely képes lesz feladatait önállóan és a NATO többnemzetiségű harci kötelékeinek részeként is végrehajtani.

2. Az Szövetséghez való csatlakozás számos feladatot rótt a Magyar Honvédségre, melyek közül a modern fegyveres erő létrehozása áll az első helyen. A XXI. századi hadviselésben megváltozott a hadseregek szerepe, megváltoztak a nemzetbiztonság kategóriái, összetevői. E változásokkal összhangban a jövő tisztjének feladatai és szerepköre is átalakulóban van. A katonatisztekkel szemben támasztott új követelményekkel a magyar katonai felsőoktatásnak is számolnia kell, meg kell felelnünk a washingtoni csúcson elfogadott "Új stratégiai koncepció"-nak. Olyan új oktatási modellt kell találni, amely szinkronban van a "más jellegű" koalíciós tevékenységgel. A NATO-val való kompatibilitás és interoperabilitás mihamarabbi elérésének feltételei közt szerepel a Magyar Honvédség személyi állományának teljes körű átképzése. A jövő katonatisztjének várhatóan a korábbinál nagyobb szüksége lesz a kommunikációs, informatikai, és idegen nyelvi ismeretekre. A "NATO-kompatibilitás" nem csak technikai, hanem szellemi kompatibilitást is magában foglal. A szellemi kompatibilitás megteremtése azt jelenti, hogy képesek vagyunk egymást megérteni, és együtt tevékenykedni a tagországok hadseregeivel. A hatékony kommunikáció alapja mindenekelőtt a NATO két hivatalos nyelvének - az angol és a francia nyelvek - ismerete.
3. Jelenleg a Magyar Honvédségben, a tisztek körében a katonai idegennyelv-oktatás legnépszerűbb nyelve az angol. A magyar katonai felsőoktatásban az idegennyelvi képzés azonban a jövőben nem szűkülhet le egyetlen nyelvre, más európai nyelvek rovására. Már csak azért sem, mert a francia szintén a NATO hivatalos nyelve. A francia nyelv a 12. helyen áll a világ nyelvei között. Ma a világon franciául beszélők száma 115 millió fő.¹ Európa meghatározó államai részéről (Franciaország és Németország) jelenleg az a politikai és katonai szándék érezhető, hogy csökkentsék az Amerikai Egyesült Államok befolyását, elsősorban Európában, másodsorban a történelmi okokból érdekkörükbe tartozó régiókban. Ez a törekvés valószínűsíthetően az angol nyelv hegemoniáját is gyengítheti. Európai Unió tagyagunkat és az Euro-hadtest keretében vállalt feladatainkat szem előtt tartva a jövőben mindenképpen nagyobb hangsúlyt kell kapnia az angol mellett más európai nyelvek oktatásának is, a civil és katonai felsőoktatásban egyaránt, különös tekintettel a francia nyelvre.
4. A XXI. század elején, az EU-hoz csatlakozni kívánó Magyarország számára a nyelvismeret kérdése stratégiai fontosságú. Egy 2002-es felmérés szerint az Európai Unióhoz csatlakozó országok közül a magyarok idegennyelv-tudása a legalacsonyabb, a 15 éven felüli magyar népesség mindössze 25%-a beszéli valamennyire az öt leggyakoribb nyugati nyelv egyikét. Az Oktatási Minisztérium a nyelvtudás fejlesztésére meghirdette a Nyelvtanulás évét és kidolgozta a Világnyelv programot. A 2004 szeptemberétől indítandó program segítségével megvalósulhat az a törekvés, hogy az általános idegennyelv-oktatás a középfokú oktatási intézményekre korlátozódjon, s így a diákok a felsőfokú oktatást már egy vagy két idegen nyelv középfokú ismeretével kezdhetik. Az idegennyelv-oktatás a

---

¹ Pomogáts Béla: Nyelvújítás az ezredfordulón, Ezredforduló, 1999. 2. szám 27. o. táblázat

jövőben a felsőfokú oktatási intézményekből sem szorulhat ki, hiszen az adott oktatási intézmény profilját képező szakmákhoz tartozó szaknyelvet a jövőben is ezen intézményekben kell a hallgatóknak elsajátítaniuk. A katonai szaknyelvoktatás jövőbeli színtere továbbra is a katonai felsőoktatás lesz. A magyar katonatisztek modern szaknyelvi felkészítéséhez az információs társadalom kihívásait is figyelembe kell venni, és alkalmazkodni kell a médiapedagógia új szemléletéhez, módszereihez és eszközrendszeréhez. Gondolunk itt a számítógéppel segített nyelvoktatásra, a multimédiás oktatóprogramokra és a távoktatás adta lehetőségekre, melyek hatására átalakulóban vannak a tanulási stílusok és a tanári-tanulói szerepek. A XXI. században az önálló tanulási módszerek (*les auto-apprentissages*) várhatóan egyre fontosabb szerepet fognak játszani a nyelvtanulásban is, ezért minden nyelvtanárnak nyitottnak kell lennie ezen új módszerek iránt.²

5. A megváltozott katonai feladatok miatt egyre több katona szolgál - gyakran hosszú ideig - az ország határain kívül a békeműveletek keretében. Ilyenkor idegen kulturális- és nyelvi közegbe kerülnek, ahol kommunikálniuk kell más hadsereg tagjaival, illetve a lakossággal. A felkészítésre fordítható idő rövid, ezért célszerű a képzést folytatni a szolgálatba lépést követően is. A távoktatás ebből a szempontból is ígéretes módszer és eszköz lehet, megfelelő módon beillesztve a katonai szaknyelvoktatás rendszerébe.

4. MUNKAHIPOTÉZIS

Doktori értekezésem elkészítésénél az alábbi hipotéziseket vettem alapul:

1. A XXI. századi NATO hadviselés feltételezi az interoperabilitás megteremtését (taktikai, stratégiai, logisztikai, haditechnikai, erőforrás), melynek fontos eleme a nyelvi kompatibilitás (szabványok, technológiák, vezetési-rendszerek stb.).
2. A jövő katonatiszti tudásának architektúrájában meghatározó jelentőségű az informatika, a kommunikáció és az idegen nyelvi ismeret.
3. A NATO megváltozott feladataihoz, és az információs társadalom kihívásaihoz igazodóan a katonai szaknyelv-képzésben is új módszerek alkalmazására, új típusú, multimédiás tananyagok fejlesztésére van szükség.

5. KUTATÁSI MÓDSZEREK

Doktori értekezésem elkészítése folyamán a hadtudományi kutatás általános típusai közül alkalmazott kutatást és fejlesztési kutatást végeztem. Értekezésem kutatási stratégiája: induktív, leíró, összefüggés-feltáró. Módszere: feltáró módszer, ezen belül dokumentumelemzés és szóbeli kikérdezés.

---

² Marie-José Barbot: *Les auto-apprentissages*, Clé International, 2000, 8.o.

- a) Tanulmányoztam és feldolgoztam a nyelvoktatással - azon belül a katonai szaknyelv oktatásával - kapcsolatos hazai és külföldi szakirodalmat, különös tekintettel a felnőttoktatás sajátosságaira, a médiapedagógiára, a számítógéppel segített nyelvoktatásra, a multimédiás programokra, és a távoktatásra.
- b) Tanulmányoztam a Honvédelmi Minisztérium nyelvoktatással kapcsolatos intézkedéseit, parancsait és a nyelvoktatás fejlesztésére vonatkozó távlati elképzeléseit.
- c) Vizsgáltam a haderőreformot a szellemi kompatibilitás oldaláról, a Honvéd Vezérkar Euro-atlanti Integrációs Munkacsoport ide vonatkozó anyagait, a békepartnerségi gyakorlatok résztvevőinek jelentéseit.
- d) Felmértem a hazai nyelvoktatás, ezen belül BKNYK-ban folyó francia katonai nyelvoktatás jelenlegi helyzetét és sajátosságait, kiemelve a nehézségeket.
- e) Tanulmányoztam, elemeztem és lefordítottam a hazánkban kevésbé ismert francia katonai szaknyelvi vizsgarendszert, a CMLF-et és összehasonlítottam azt a NATO STANAG 6001-es szabvánnyal azért, hogy a Magyar Honvédségben belül lehetőségeimhez mérten növeljem annak elfogadottságát.
- f) Statisztikailag feldolgoztam a BKNYK-ban folyó francia katonai nyelvoktatásra vonatkozó adatokat, elemeztem azokat és következtetéseket vontam le belőlük.
- g) Áttekintettem a számítógéppel segített nyelvoktatás történetét, eredményeit, valamint elméleti hátterét, elemeztem a legújabb módszertanokat.
- h) Kérdőíves felmérést készítettem és végeztem a BKNYK nyelvtanárai és hallgatói körében a számítógéppel támogatott nyelvoktatásról, valamint a multimédiás nyelvoktató programokról.
- i) Elemeztem és általánosítottam a BKNYK-ban szerzett nyelvtanári tapasztalataimat, következtetéseket vontam le belőlük, és ajánlásokat tettem a francia katonai nyelvoktatás hatékonyabbá tételére.
- j) Kidolgoztam egy követelmény-specifikációt, mellyel részt vettem egy multimédiás keretrendszer (LIEGE) kifejlesztésében. Ezen keretrendszer bármely nyelv (szaknyelv) oktatását hatékonyan támogathatja.
- k) A fenti keretrendszerben kidolgoztam egy minta tananyagot a francia katonai szaknyelv oktatásához.
- l) A kutatási részeredményeket folyamatosan publikáltam.

6. AZ ELVÉGZETT VIZSGÁLATOK RÖVID LEÍRÁSA

Az **első fejezet** a bevezetés.

A **második fejezetben** bemutatom a katonai nyelvoktatás megváltozott környezetét: az új geo-politikai és biztonságpolitikai környezetet, a XXI. századi hadviselés jellemzőit, az új típusú veszélyforrásokra, és kihívásokra adott és adható válaszokon keresztül a kollektív védelem fontosságát. Vizsgálom a NATO és ezzel összefüggésben a Magyar Honvédség jövőbeni feladatait, ezen belül az interoperabilitás kérdéskörét. Rámutatok a szellemi kompatibilitáson belül a nyelvismeret különös jelentőségére.

A **harmadik fejezetben** arra a kérdésre keresem a választ, hogy a XXI. század katonatisztiének tudásában milyen szerepet játszanak az informatikai, a kommunikációs és az idegennyelvi ismeretek. Vizsgálom a katonai felsőoktatás nemzetközi jellemzőit, az európai oktatási rendszert befolyásoló tendenciákat, az EU

által meghatározott irányelveket és nem utolsósorban az információs társadalom kihívásait is.

A **negyedik fejezetben** röviden áttekintem a hazai nyelvoktatás jellemzőit, ezen belül kiemelt figyelmet fordítok a francia és az angol nyelvre. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen folyó francia nyelvi képzés és szaknyelvoktatás fejlesztése és a nyelvtanulás-nyelvtanítás hatékonyságának növelése érdekében vizsgálom a jelenlegi képzés színtereit, a vizsgáztatás rendszerét, a szaknyelvoktatás tartalmi, eszközbeli, és módszertani jegyeit, valamint személyi és tárgyi feltételeit. Összevetem a francia CMLF és a NATO 6001-es katonai szaknyelvi vizsgarendszert, és összefoglalom a BKNYK-ban folyó francia szaknyelvi képzés tapasztalatait.

Az **ötödik fejezetben** azt vizsgálom, hogy mely tényezők és módszerek vezethetnek a katonai szaknyelvoktatás színvonalának és eredményességének növeléséhez. Elemzem a számítógéppel segített nyelvoktatást, bemutatva előnyeit, és esetleges buktatóit, különös tekintettel a multimédiás nyelvoktató programokra. Bemutatom a médiapedagógia jellemzőit, nevezetesen az új tanulási környezetet, tanulási stílusokat, az új típusú tananyagokat és a tanár-diák szerep változásait. Foglalkozom az élethosszig tartó tanulás és távoktatás keretében a felnőttoktatás kérdéseivel is.

A **hatodik fejezetben** bemutatom a LIEGE keretrendszert, melynek használata remélhetőleg hozzájárulhat a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen folyó katonai szaknyelvi oktatás színvonalának, a nyelvtanfolyamok hatékonyságának növeléséhez, ezáltal a katonai szaknyelvi vizsgák eredményesebbé tételéhez. A LIEGE keretrendszert úgy állítottam össze, hogy tematikájában az általános és a katonai szaknyelv tanulását és tanítását is támogassa. Kifejlesztésében a katonai (vagy általános) szókinccs minél hatékonyabb elsajátítása volt a cél, amely a legmodernebb informatikai lehetőségekre építve érhető el. A LIEGE fejlesztését a nemzetközi és hazai szakirodalom segítségével a BKNYK-ban végzett felmérés alapján végeztem. A nyelvtanárok és a magyar hallgatók számítógépes nyelvoktatással kapcsolatos élményei, szokásai, tapasztalatai alapján meghatároztam a követelmény-specifikációt, mely irányadó volt a multimédiás nyelvoktató keretrendszer és katonai „minta tananyag” elkészítésében.

A **hetedik fejezetben** összegzem kutatási eredményeimet, melyek alapján következtetéseket vonok le, majd javaslatokat teszek a hazai katonai felsőoktatásban folyó nyelvoktatás, azon belül a francia katonai szaknyelvoktatás korszerűsítésére és eredményesebbé tételére.

7. ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK

A kutatómunka során - az értekezésben bemutatott külföldi és hazai szakirodalom szintézise, valamint a rendelkezésemre álló és összegyűjtött adatok elemzése együttes eredményeként -, lehetővé vált átfogóbb következtetések megfogalmazása és a felismert illetve a felvetett problémák megoldásait szolgáló javaslatok közreadása.

A doktori értekezésemben közreadott és elemzett tények alapján igazolódtak a bevezetésben felállított munkahipotézisek:

1. A XXI. századi hadviselésben, a NATO tagországok közötti eredményes együttműködéshez elengedhetetlen az interoperabilitás megteremtése, melynek fontos eleme a nyelvi kompatibilitás.
2. A jövő katonatiszti tudásának architektúrájában meghatározó az informatika, a kommunikáció és az idegen nyelvi ismeret. Hazánkban jelenleg mind a civil mind a katonai nyelvoktatást angol nyelvi és kulturális imperializmus jellemzi. A magyar tisztek jövőbeni NATO feladataiból és Európai Unió tagságunkból adódóan várhatóan növekedni fog a francia nyelv szerepe és így indokolt a korábbiaknál nagyobb súlyt fektetni a ZMNE-n folyó francia nyelvoktatás fejlesztésére és korszerűsítésére.

Bár a fentiek a katonai felsőoktatásban dolgozók számára evidenciának tűnhetnek, mégis fontosnak tartottam kiemelni, hiszen a napi tapasztalatok azt mutatják, hogy a magyar tisztek nyelvtudása továbbra sem éri el a kívánatos szintet³ sem az első, sem a második idegen nyelvet illetően, valamint a katonai felsőoktatásban folyamatosan küzdeni kell a francia és a német nyelvoktatás létéért.

A BKNYK-ban folyó francia szaknyelvoktatás tapasztalatait összegezve megállapítható, hogy a színvonalas és hatékony tanítási-tanulási folyamatot több tényező is nehezíti:

- A Magyar Honvédség “nyelvstratégiájában” az angol nyelv mellett elenyésző szerep jut a francia és a német nyelvnek.
- A magyar tisztek körében továbbra is az angol a legnépszerűbb nyelv, míg a francia nyelv iránt sokkal kisebb az érdeklődés.
- A BKNYK-ban minden kurzus általában 10 angol, 1 francia és 1 német csoporttal indul.
- A 12 hetes francia intenzív tanfolyamra jelentkezők száma az angol nyelvtanfolyamhoz viszonyítva és önmagához képest is alacsony, mivel létszámuk általában 10 fő alatt van.
- Az intézet alapító okiratában lefektetett felvételi követelmény, a középfokú általános nyelvtudás csak ritkán teljesül, a kezdőknek nincs esélyük három hónap alatt felkészülni a CMLF vizsgára, a kevésbé jó hallgatók hátráltatják a többieket.
- A csoportok szinte minden esetben heterogén összetételűek (mind a hallgatók nyelvtudását, mind hivatásukkal, beosztásukkal kapcsolatos szakterületet illetően: haderőnem, fegyvernem, szakcsapat).
- A tanfolyamok közötti időben (1-1 hét) a nyelvtanároknak elméletileg a következő csoport hallgatóinak valós nyelvismerete alapján kellene előkészíteni a tanfolyamot, a gyakorlatban erre nincs mód, mivel a magyar és külföldi tisztek valós nyelvtudására csak a tanfolyam első napján derül fény.
- A korábbi évek gyakorlatától eltérően a francia szakcsoportnak nincs állandó anyanyelvi lektora, aki katonai szakember is egyben.
- A tanév harmadik trimesztere július elejéig tart, így a hallgatóknak csak az év végén (december elején) van lehetőségük a CMLF vizsga letételére, a nyelvtudásuk közben megkopik, ezért kisebb az esélyük a sikeres vizsgára.

3. A fentiek alapján bizonyítást nyert, hogy a NATO megváltozott feladataihoz, és az információs társadalom kihívásaihoz igazodóan a francia katonai szaknyelv-

---

³ Az elmúlt években számos esetben nem kaphatott diplomát a ZMNE-n végző hallgató, mert hiányzott a diplomához szükséges nyelvvizsgálója.

képzésben új módszerek alkalmazására, új típusú, multimédiás tananyagok fejlesztésére van szükség:

- a) A modern információs technikán alapuló multimédiás nyelvoktató programok hatékonyan alkalmazhatók a magyar katonai felsőoktatás több szintjén: a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen folyó idegen-nyelv képzésben, a nyelvtanfolyamok közötti időben a katonatisztek nyelvi szinten tartására, a következő tanfolyamra való felkészülés során, a békeműveletekben résztvevő katonák továbbképzésére, távoktatására egyaránt.
- b) A számítógéppel támogatott katonai szaknyelv-oktatásban a multimédiás interaktív nyelvoktató programokat leginkább a katonai szókincs elsajátításában, gyakorlásában lehet eredményesen használni.
- c) A ZMNE Békepartnerségi Katonai Nyelvképzési Központban a francia szaknyelv oktatását és a CMLF francia katonai nyelvvizsgára való felkészítés eredményességét nagymértékben növelné a tananyagba szervesen beépített multimédiás oktatóprogram használata, mely igazodik az eltérő szintű nyelvtudással bíró, különböző anyanyelvű hallgatók tanulási szokásaihoz, egyéni tempójához.
- d) A felnőttoktatás a társadalmi modernizáció, a tudás alapú társadalom bázisa. A távoktatást, mint a tudás alapú társadalomra jellemző egész életen át tartó tanulás és felnőttoktatás egy módszerét akkor lehet beilleszteni a magyar katonai szaknyelvi oktatás és képzés rendszerébe, ha a nyelvtanárok, katonai szakértők és informatikusok olyan oktatócsomagokat állítanak össze, melyet a változó igényeknek megfelelően rugalmasan lehet bővíteni, frissíteni.

8. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

A kutatómunka eredményei az alábbiakban összegezhetők:

1. A francia katonai szaknyelvoktatás elemzése megalapozta a jelenlegi francia katonai szaknyelvi képzés multimédiás szaknyelvoktató programmal való bővítését, mely hozzájárulhat a CMLF vizsgák eredményesebb letételéhez.
2. Kidolgoztam egy követelmény-specifikációt új, multimédiás tananyagok kifejlesztéséhez, melyben figyelembe vettem a legújabb módszertani, ergonómiai, pszichológiai, szociológiai, oktatástechnológiai eredményeket, kibővítve azokat oktatói tapasztalataimmal.
3. E követelmények alapján kifejlesztettem egy multimédiás keretrendszert, amely hatékonyan támogathatja bármely nyelv, illetve szaknyelv tanulását és tanítását. E keretrendszerben összeállítottam egy minta tananyagot a francia katonai szaknyelv tanulásához illetve tanításához.

9. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK GYAKORLATI FELHASZNÁLHATÓSÁGA

Jelen doktori értekezés hozzájárulhat a középfokú és felsőfokú katonai tanintézetekben a nyelvoktatás további minőségi javulásához, a tantervek a tananyag

jelenleginél sikeresebb kialakításához, valamint új tankönyvek, szabályzatok és utasítások kidolgozásához.

Elősegítheti a nyelvoktatás gyakorlati kérdéseinek sikeresebb megoldását, alapul szolgálhat további kutatásoknak a katonai nyelvképzés területén, valamint megmutathatja a továbbképzés lehetséges irányait.

Felhasználható a katonai tevékenység közvetlen igényeinek kielégítésére alkalmas nyelvi szükségletek és elvárások megfogalmazásához, és az ehhez szükséges tananyagok és oktatási módszerek kidolgozásához.

Hozzájárulhat a nyelvtanárok pedagógiai felkészítéséhez, valamint felhasználható a ZMNE-n folyó doktori képzésben is.

Javasoljuk továbbá az egyetemi alap és kiegészítő képzéshez is oktatóprogramok vásárlását, és a multimédiás nyelvoktató módszer bevezetését nem csak a tanórarendszerű képzés során. Ez eredményességi oldalról is, és pedagógiai oldalról is fontos lenne. Így a hallgató tanári jelenlét nélkül, szabadidejében is tanulhatna a számítógép segítségével. Ennek hatékonysága, eredményessége kimutatható lenne az egyetemi alapképzésben tanuló katonai osztályok hallgatóinál, ahol elméletileg 360 óra alatt kellene felsőfokú, szakmai nyelvvizsgát tenni, amely, mint tudjuk, szinte irreális cél.

10. TOVÁBBLÉPÉSI LEHETŐSÉGEK

Az alábbiakban vázolom a kutatási témával kapcsolatos továbblépési lehetőségeket és fejlesztési irányokat.

1. A LIEGE multimédiás keretrendszer 1.0-s verziója elkészült, a keretrendszerben kidolgoztam egy minta tananyagot a francia katonai szaknyelv-oktatáshoz. Természetesen ahhoz, hogy a keretrendszert oktatási célra lehessen alkalmazni, tematikus tananyagfejlesztésre van szükség, mely egyfelől felölelheti a francia mellett az angol és a német nyelv katonai szókincsét, másfelől a haditechnika mellett a hadtudomány speciális szókincsét.
2. A LIEGE funkcionalitását olyan irányban érdemes kiterjeszteni, hogy a mostaninál jobb szinten támogassa a távoktatás követelményeit, elérhetővé téve a LIEGE környezetet intranetes vagy internetes hozzáféréseken keresztül is.
3. Olyan infrastruktúra létrehozása, ahol az egyes nyelvekkel, szaknyelvekkel foglalkozó, a LIEGE környezetben tananyagfejlesztésre vállalkozó tanárok kicserélhetik tapasztalataikat, megoszthatják az általuk kidolgozott témákat a többiekkel.
4. A LIEGE eredményeit felhasználó, multimédiás távoktatási infrastruktúra, keretrendszer és tananyag kidolgozása, mely hatékonyan alkalmazható akár a békeműveletekben résztvevő katonák felkészítésére, szinten tartására és továbbképzésére az oktatási intézmények falain kívül is.

11. A TÉMÁHOZ SZOROSAN KAPCSOLÓDÓ PUBLIKÁCIÓK JEGYZÉKE

Jegyzetek:

- Szöveg –és feladatgyűjtemény katonai videó filmek feldolgozásához, ZMNE NATO-BKNYK, 1999
- Franciaország történelme, ZMNE NATO-BKNYK, 1999
- Szöveg –és feladatgyűjtemény katonai videó filmek feldolgozásához II. kötet, ZMNE Nyelvi Intézet, 2004

Multimédiás nyelvoktató program:

- LIEGE - interaktív francia képes szótár, 2000-2003

Publikációk:

- Gondolatok a katonai szaknyelvi oktatóprogramok fejlesztési szempontjairól - Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények 2000. 4. évfolyam 2. szám (Interneten: <http://www.zmne.hu/Forum/00marc/szaknyelv.htm>) 253.o.
- Számítógép használata a katonai nyelvoktatásban. - Kard és toll 2002/1, 87.o.
- A francia katonaföldrajzi szókészlet tanításának módszertana - Kard és toll 2002/2, 148.o.
- A ZMNE jövője az új évezred Európájának oktatási rendszerében - Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények 2003. 7. évfolyam 2.szám, 229.o.
- Interoperabilitás és multimédia - Új Honvédségi Szemle 2004/3, 52.o.
- Információs társadalom és katonai felsőoktatás - Társadalom és Honvédelem 2003/1 (Megjelenés alatt)
- Az élethosszig tartó tanulás, avagy távoktatás a katonai szaknyelv-oktatásban - Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények 2003. 7. évfolyam 5. szám, 176.o.
- A francia katonai szaknyelvi vizsgarendszer - Új Honvédségi Szemle 2004/5, 71.o.